

تاریخ دریافت: ۸۹/۳/۱۶

تاریخ پذیرش: ۸۹/۱۰/۲۱

مطالعه ابعاد مختلف امنیت در گردشگری ورزشی ایران

دکتر حسن اسدی *

امین پورنقی **

دکتر نوشین اصفهانی ***

حمید زیتونلی ****

چکیده

جستار حاضر در پی مطالعه ابعاد مختلف امنیت در گردشگری ورزشی ایران است. جامعه آماری این تحقیق را کلیه گردشگران ورزشی خارجی که در مسابقات بین‌المللی ورزشی دهه مبارکه فجر سال ۱۳۸۸ (اعم از ورزشکاران، مربیان، سرپرستان، پزشکان، خبرنگاران و هیئت‌های همراه) است. تعداد کل نمونه آماری تحقیق ۴۲۰ نفر است. ابزار پژوهش پرسشنامه‌ای محقق ساخته است که پس از تایید روایی و پایایی ($\alpha=0/84$) توزیع گردید. این پرسشنامه عوامل متعددی همچون میزان رضایت گردشگران ورزشی از میزان امنیت موجود در ایران، عوامل محل

---

* عضو هیات علمی دانشگاه تهران

** دانشجوی کارشناسی ارشد تربیت بدنی دانشگاه تهران

*** عضو هیات علمی دانشگاه الزهراء (س)

**** دانشجوی دکتری تربیت بدنی دانشگاه تهران hamid_zitonly@yahoo.com

امنیت از دیدگاه گردشگران ورزشی قبل و بعد از سفر به ایران، نقش پلیس گردشگری در تامین و توسعه گردشگری در ایران، نقش رسانه‌ها در به تصویر کشیدن امنیت در ایران، اقدامات لازم جهت ارتقاء امنیت در گردشگری ورزشی ایران از دیدگاه گردشگران ورزشی را مورد بررسی قرار داد. برای تحلیل داده‌ها در بخش آمار توصیفی فراوانی، انحراف استاندارد، فراوانی تجمعی، درصد فراوانی تراکمی، میانگین و نما استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها از طریق نرم افزار SPSS 16 صورت گرفت. نتایج به دست آمده از تحقیق نشان داد مهم ترین مواردی که گردشگران ورزشی قبل از سفر خود به ایران در مورد آن‌ها احساس ناامنی می کردند عبارت بودند از: پرخاشگری اجتماعی، احساس ناامنی در حریم شخصی، دزدی ۳۴.۸٪ از گردشگران ورزشی اعلام کردند که قبل از سفر به ایران در مورد مساله امنیت احساس نگرانی نمی کردند.

مهم ترین مواردی که گردشگران ورزشی در طول حضور خود در ایران از آن احساس ناامنی کردند عبارت بودند از: ناامنی در حریم شخصی، پرخاشگری اجتماعی و احساس ناامنی روانی. در مورد عوامل محل امنیت نظیر خشونت و زد و خورد، قتل، هتک ناموس، و تروریسم هیچ گونه ناامنی از طرف گردشگران ورزشی احساس نشد. در حالی که ۵۳.۶٪ از گردشگران ورزشی هیچ گونه عامل محل امنیتی را در طول حضورشان در ایران مشاهده نکردند.

واژه‌های کلیدی: امنیت، گردشگری، ورزش

مقدمه

گردشگری امروز یکی از اقتصادی‌ترین فعالیت‌ها در چرخه ملی کشورها، به خصوص از جهت اشتغال و ارزآوری و رونق مناطق مختلف تلقی می‌شود که علاوه بر آن دارای مزایای ارتباطی، سیاسی، فرهنگی تأثیرات بین‌المللی خاصی است. به همین دلیل اغلب کشورهای جهان که دارای میراث فرهنگی غنی و نیز مناطق طبیعی هستند و از این فعالیت به منزله ابزاری راهبردی در توسعه اقتصادی استفاده می‌کنند. اصطلاح توریست از قرن نوزدهم معمول شد. نخستین تعریف از جهانگردی در

سطح بین المللی در ۱۹۳۷ میلادی در کمیسیون اقتصادی جامعه ملل مورد توجه قرار گرفت. در این تعریف جهانگردی به سفرهایی اطلاق می‌شود که از این سه ویژگی برخوردار باشد: موقتی باشد، اختیاری باشد و انجام آن منتج به دریافت مزد نباشد. سازمان جهانی جهانگردی^۱ انتظار دارد که تعداد جهانگردان تا سال ۲۰۱۰ میلادی حدود یک میلیارد و با رشدی حدود ۴/۳٪ تا سال ۲۰۲۰، ۱/۶ میلیارد نفر افزایش یابند. سیمون^۲ (۲۰۰۳) بیان می‌دارد که درآمد حاصل از جهانگردی در سال ۲۰۱۰ حدود هزار میلیارد دلار و در سال ۲۰۲۰ حدود دو هزار میلیارد دلار پیش بینی می‌شود که یکی از سطوحی که سریع‌ترین رشد را در بحث جهانگردی به خود اختصاص می‌دهد، جهانگردی ورزشی است.

هینچ و هایام (۲۰۰۲) گردشگری را مسافرت به دلایل غیر تجاری برای مشاهده یا شرکت در فعالیت های ورزشی که دور از محل زندگی می‌باشد، عنوان کردند. گردشگری ورزشی عبارت است از، سفری نشاط آور که افراد را با انگیزه شرکت در فعالیت های فیزیکی و یا لذت از جاذبه های ورزشی، تشویق به سفر و دوری موقت از محل سکونت خود می‌کند (جردن، ۲۰۰۵). در کل گردشگری ورزشی سه رفتار عمده را در بر می‌گیرد: شرکت کردن (گردشگری ورزشی فعال)، تماشا کردن (گردشگری ورزشی رویداد یا غیر فعال) و بازدید کردن از جذابیت های مشهور مربوط به ورزش مثل بازدید از شخصیت های ورزشی، موزه های ورزشی، ورزشگاه های مهم و غیره (گردشگری خاطرات ورزشی) (گیسون ۲۰۰۵). معادله امنیت - گردشگری معادله دوسویه است و یک کشور با سرمایه گذاری در بخش گردشگری می‌تواند بانی حذف برخی از مهم ترین انگیزش های مجرمانه باشد و به این ترتیب به تضمین نسبی امنیت منجر گردد (خسروی ۱۳۸۹). ارتباط و خویشاوندی درخور توجه دیگری میان صنعت گردشگری و احساس امنیت وجود دارد. از دیدگاه روان شناختی، احساس امنیت پیکره ای چند بعدی را می‌سازد و از عوامل متعددی ناشی می‌شود و در ارتباط با شرایط اجتماعی و افراد مختلف به گونه های متفاوت ظهور یافته و سنجش و اندازه گیری آن نیز به شیوه های گوناگونی صورت

1- World Tourism Organization

2- Simon Hudson

می‌گیرد. این احساس ناشی از تجربه‌های مستقیم و غیر مستقیم افراد از شرایط و اوضاع پیرامونی است (خسروی ۱۳۸۹). این که یک کشور در حال جنگ، ناآرامی‌های سیاسی، تروریسم یا ارتکاب جرائم سنگین را تجربه می‌کند، صنعت گردشگری را حتی با وجود جاذبه‌های فرهنگی فراوان و تماشایی مجبور به پرداخت بهایی سنگین می‌کند. حتی کشورهایی که به طور طبیعی از امنیت برخوردار هستند، زمانی که دچار تهدیدات سیاسی می‌شوند می‌توانند از این موضوع آسیب ببینند (سونمز ۱۹۹۸).

پوشش رسانه‌ای حوادث تروریستی دارای پتانسیل تاثیرگذاری قدرتمندی است، زیرا پوشش رسانه‌ای به طور مکرر است و تنها منبع اطلاع رسانی شنونده می‌باشد. پوشش رسانه‌ای نه تنها به عنوان یک منبع اطلاعاتی بی‌همتا است، که به عنوان یک منبع بی‌نظیر تفسیر خبر نیز محسوب می‌شود. به طور خاص، عامه مردم به خبرگزاری‌های عمده اعتماد کرده و آماده دریافت خبر از انگیزه‌های تروریستی می‌باشند (سونمز، ۱۹۹۸).

در طول رقابت‌های مختلف ورزشی در کشورهای مختلف همواره امنیت به عنوان یکی از اساسی‌ترین دغدغه‌های مسئولین برگزاری رقابت‌ها بوده است. یونان در طول مسابقات المپیک آتن از ۴۵ هزار نیروی امنیتی استفاده کرد که این تعداد سه برابر نیروهای امنیتی المپیک ۲۰۰۰ سیدنی بوده است. نصب صدها دوربین در خیابان‌های شهر آتن، به کارگیری هلی کوپتر و هواپیما از مهم‌ترین اقدامات امنیتی یونان بوده است. یونان به جز استفاده از نیروهای نظامی خود و وجود هزاران داوطلب و همکاری عالی مردم، از نیروهای نظامی آمریکا و انگلیس نیز مستقیماً استفاده کرده است. آمریکا نیز نیروی‌های امنیتی ویژه خود را برای حفاظت بیشتر از ورزشکاران خود، به آتن اعزام کرد. مقامات دفاعی آمریکا بارها تاکید کرده بودند که یونان به همکاری شفاف با سازمان آتلانتیک شمالی «ناتو» در جریان المپیک نیاز دارد (تیچاوا^۱، ۲۰۰۹).

در المپیک ۲۰۰۸ که در پکن برگزار شد، یکی از ۶ جنبه مهم مورد توجه

1- Tichaawa

مسئولان برگزاری این المپیک، بحث امنیت جهانگردان ورزشی بود و از فنون و روش‌های متعددی جهت برقراری امنیت در طول برگزاری این رقابت‌ها صورت گرفت. دولت آفریقای جنوبی خود را متعهد کرد تا تعداد نیروی پلیس خود را به ۱۷۹۰۰۰ نفر در سال ۲۰۰۹ برساند. حتی به منظور کسب تجربه پلیس آفریقای جنوبی به عنوان نیروی امنیتی کمکی به بازی‌های المپیک و جام جهانی فوتبال فرستاده شدند (ISS). به منظور برقراری امنیت بیشتر در مسابقات جام جهانی ۲۰۱۰ آفریقای جنوبی، اقداماتی مانند استفاده از دوربین‌های امنیتی پیشرفته، مراکز فرماندهی ملی و محلی، ارتباطات رادیویی، بالگردها، و به کارگیری ۳۱۰۰ افسر پلیس، انجام خواهد شد (تیچاوا^۱، ۲۰۰۹). اولسن و کیسی^۲ (۱۹۹۶)، پنج نیروی جهانی که صنعت گردشگری را در هزاره جدید تحریک می‌کنند، معرفی نموده‌اند. ایمنی و امنیت یکی از این پنج نیرو است. کوپر، فلچر، گیلبرت و وان هیل^۳ (۱۹۹۸) عنوان کردند که به خاطر افزایش خشونت‌ها و حوادث احتمالی، موضوع امنیت و ایمنی برای مردم با اهمیت می‌باشد. آسیب‌های سلامتی نظیر ایدز، ممکن است دیگر جاذبه‌های گردشگری را هم به مناطق بدون گردشگر تبدیل کند. خطر بالقوه تروریسم به طور قابل ملاحظه‌ای رفتار گردشگران را تحت تاثیر قرار می‌دهد. این تاثیر ممکن است تصمیم گردشگران را تغییر دهد (کوک^۳، ۱۹۹۰)، (سونمز و گرافه، ۱۹۹۸). در مطالعات انجام شده معلوم گردید که گردشگران در طول مسافرت رفتارشان را تغییر داده‌اند و بجای مسافرت به مناطق پر خطر، مناطق امن‌تر را انتخاب کرده‌اند (گیو و مارتین، ۱۹۹۲) (منسفلد، ۱۹۹۶). از سفر به کشورهای همسایه منطقه آسیب دیده نیز اجتناب می‌کنند (اندرس، ساندر و پاریس، ۱۹۹۲). سونمز و گرافه در سال ۱۹۹۸ تاثیر بی‌ثباتی سیاسی و تروریسم را بر نحوه تصمیم‌گیری با استفاده از دو جمعیت متفاوت بررسی کردند. بر اساس یافته‌ها گردشگرانی که برای تجارت به مناطق گردشگری بین‌المللی سفر می‌کردند، اظهار داشتند اگر به واسطه پوشش رسانه‌ای از تهدیدهای تروریستی با خبر شوند و یا تجربیات ناخوشایندی از

1- Tichaawa

2- Olsen & Cassee

3- Cooper, Fletcher, Gilbert, Wanhill

سفر به آن مناطق داشته باشند، به این مناطق سفر نکرده و برنامه سفرشان را تغییر می‌دهند. کلاوس دی آلبا کوئر و جرومی مک الروی^۱ (۲۰۰۵)، عنوان می‌کنند که احتمال قربانی شدن گردشگران توسط جرائم بیشتر از حملات تروریستی می‌باشد و دغدغه‌های اصلی در مورد امنیت گردشگران در زمینه وقوع جرائم و به ویژه جرائم خشونت آمیز می‌باشند.

سونمز، آپوستولوپولوس و تارلو^۲، (۲۰۰۶) در تحقیق خود عنوان کرده‌اند که نفوذ به مناطق گردشگری برای گروه‌های تروریستی آسان بوده است، و حمله به گردشگران پوشش خبری بین‌المللی را تضمین کرده، تاثیر حملات بسیار زیاد بوده، و در کل حمله به مناطق گردشگری ارزش هزینه آن برای تروریست‌ها را دارد تا بتوانند پیام عقیدتی و یا سیاسی خود را در ابعاد گسترده‌تری به مخاطبان خود برسانند.

اصفهانی (۱۳۸۷)، در تحقیقی تحت عنوان "تحلیل عوامل موثر بر جهانگردی ورزشی ایران و ارائه مدل برنامه ریزی استراتژیک" ۵۲ عامل در حیطه گردشگری ورزشی داخلی و خارجی شناسایی نمود و آن‌ها را در ۱۲ محور طبقه بندی نمود. در جهانگردی ورزشی خارجی به ترتیب محورهای امنیت، اماکن و تجهیزات ورزشی و رویدادهای ورزشی از درجه اهمیت بیشتری برخوردار بودند و در گردشگری داخلی ورزشی محورهای تسهیلات و خدمات، امنیت و اسکان بیشترین درجه اهمیت را به خود اختصاص دادند. تیچاوا^۳ (۲۰۰۹)، در تحقیقی با عنوان ادراک بازدیدکنندگان از جرم و تاثیر آن در بازی‌های جام جهانی ۲۰۱۰ آفریقای جنوبی عنوان کرد که ۴۹ درصد از جهانگردان قبل از دیدار از آفریقای جنوبی در مورد امنیت عمومی ابراز نگرانی کرده‌اند، ۳۳ درصد از این گردشگران نظر "بی طرف" در این مورد داشتند و ۱۸ درصد از این گردشگران قبل از دیدار از آفریقای جنوبی عنوان کردند که نگرانی در مورد مسئله امنیت در آفریقای جنوبی ندارند. همچنین در این تحقیق گردشگران قبل از دیدار از آفریقای جنوبی، در مورد

1- Klaus deAlbuquerque & Jerome McElroy

2- Sonmez, Apostolopoulos, Tarlow

3- Tichaawa Tembi Maloney

مهم‌ترین نگرانی‌های خود درباره انواع نا امنی‌های محتمل به موارد زیر اشاره کردند: حمله به قصد آزار بدنی^۱ (۳٪)، جرم‌های عمومی^۲ (۱۳٪)، کتک خوردن^۳ (۱۰٪)، قتل^۴ (۳٪)، تجاوز به عنف^۵ (۳٪)، دزدی با اعمال زور و تهدید^۶ (۵٪)، سرقت^۷ (۲۶٪)، عدم نگرانی در مورد نا امنی^۸ (۳۷٪). ایران با پتانسیل‌های طبیعی و جاذبه‌های سیاحتی و فرهنگی بسیار و داشتن آب و هوای به اصطلاح چهار فصل به عنوان کشوری توانمند در آماده سازی شرایطی مطلوب برای علاقه مندان به مسافرت‌های خارجی، می‌تواند قطبی مهم در صنعت جهانگردی به معنای عام، و جهانگردی ورزشی در معنای خاص آن تلقی گردد (اصفهان، ۱۳۸۷).

جدول صفحه بعد خلاصه‌ای از یافته‌های محققین در خصوص امنیت و گردشگری را به ترتیب سال نشان می‌دهد.

-
- 1- Assault
  - 2- General Crime
  - 3- Mugging
  - 4- Murder
  - 5- Rape
  - 6- Robbery
  - 7- Theft
  - 8- No Concerns

جدول ۱. پژوهش‌های انجام شده در حوزه امنیت و گردشگری

نام نویسنده	سال بررسی	شاخص	نتایج و یافته‌ها
اصفهانی (۱)	۱۳۸۷	گردشگری ورزشی و امنیت	در جهانگردی ورزشی خارجی به ترتیب محورهای امنیت، اماکن و تجهیزات ورزشی و رویدادهای ورزشی از درجه اهمیت بیش‌تری برخوردار بودند و در گردشگری داخلی ورزشی محورهای تسهیلات و خدمات، امنیت و اسکان بیش‌ترین درجه اهمیت را به خود اختصاص دادند.
خسروی (۲)	۱۳۸۹	ارتباط بین امنیت و گردشگری	یک کشور با سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری می‌تواند بانی حذف برخی از مهم‌ترین انگیزش‌های مجرمانه باشد و به این ترتیب به تضمین نسبی امنیت منجر گردد.
کوک سونمز کرافه (۱۰)	۱۹۹۰ ۱۹۹۸	تورریسم و گردشگری	خطر باقی‌مانده تورریسم به طور قابل ملاحظه‌ای رفتار گردشگران را تحت تاثیر قرار می‌دهد. این تاثیر ممکن است تصمیم‌گیری‌ها را تغییر دهد.
گیو و مارتین، منسفلد (۳)	۱۹۹۲ ۱۹۹۶	آسایش و گردشگری	گردشگران در طول مسافرت رفتارشان را تغییر داده و بجای مسافرت به مناطق پرخطر، مناطق امن‌تر را انتخاب کرده‌اند.
اندرس، ساندر و پاریس (۲)	۱۹۹۲	مناطق ناامن جغرافیایی و گردشگری	گردشگران از سفر به کشورهای همسایه منطقه آسیب دیده نیز اجتناب می‌کنند.
اولسن و کیسی (۸)	۱۹۹۶	امنیت و گردشگری	ایمنی و امنیت یکی از پنج نیروی جهانی است که صنعت گردشگری را در هرازه جدید تحریک می‌کنند.
سونمز (۱۰)	۱۹۹۸	صنعت گردشگری و تهدیدات سیاسی	حتی کشورهایی که به طور طبیعی از امنیت برخوردار هستند، زمانی که دچار تهدیدات سیاسی می‌شوند می‌تواند صنعت گردشگری آن‌ها آسیب ببینند.
کوپر، فلچر، گیلبرت و وان هیل (۴)	۱۹۹۸	بیماری‌های مسری	آسیب‌های سلامتی نظیر ایدز، ممکن است دیگر جاذبه‌های گردشگری را هم به مناطق بدون گردشگر تبدیل کند.
کالوس دی آلبا کوئر و جرومی مک الروی (۷)	۲۰۰۵	جرایم، تروریسم و گردشگری	احتمال قربانی شدن گردشگران توسط جرائم بیشتر از حملات تروریستی می‌باشد و دغدغه‌های اصلی در مورد امنیت گردشگران در زمینه وقوع جرائم و بویژه جرائم خشونت آمیز می‌باشند.
سونمز، آپوستولوبولوس و تارلو (۱۱)	۲۰۰۶	هدف از تروریسم در مناطق گردشگری	تفوذ به مناطق گردشگری برای گروه‌های تروریستی آسان بوده است، و در کل حمله به مناطق گردشگری ارزش هزینه آن برای تروریست‌ها را دارد زیرا می‌توانند پیام عقیدتی و یا سیاسی خود را در ابعاد گسترده‌تری به مخاطبان خود برسانند.
تیچاوا (۱۲)	۲۰۰۹	امنیت و بازی‌های المپیک	یونان در طول مسابقات المپیک آتن از ۴۵ هزار نیروی امنیتی استفاده کرد که این تعداد سه برابر نیروهای امنیتی المپیک ۲۰۰۰ سیدنی بوده است. نصب صدها دوربین در خیابان‌های شهر آتن، به کارگیری هلی کوپتر و هواپیما از مهمترین اقدامات امنیتی یونان بوده است. یونان به جز استفاده از نیروهای نظامی خود و وجود هزاران داوطلب و همکاری عالی مردم، از نیروهای نظامی آمریکا و انگلیس نیز مستقیماً استفاده کرده است.
تیچاوا (۱۲)	۲۰۰۹	آفریقای جنوبی و امنیت بازی‌های جام جهانی فوتبال ۲۰۱۰	۴۹ درصد از جهانگردان قبل از دیدار از آفریقای جنوبی در مورد امنیت عمومی ابراز نگرانی کرده‌اند، ۳۳ درصد از این گردشگران نظر "بی طرف" در این مورد داشتند و ۱۸ درصد از این گردشگران قبل از دیدار از آفریقای جنوبی عنوان کردند که نگرانی در مورد مسئله امنیت در آفریقای جنوبی ندارند.

در سال ۱۳۵۷ رشد جهانگردی در کشور به طور ناگهانی کاهش پیدا کرد و این به دلیل وقوع انقلاب اسلامی در ایران بود. در سال‌های اول انقلاب به دلیل فقدان امنیت نسبی و آشفتگی سیاسی ورود جهانگردان خارجی هم به کشور به شدت کاهش یافت و به ۱۵۰ هزار نفر در سال ۱۳۵۸ رسید. کاهش و افول جهانگردی در ایران به دلیل وقوع جنگ تحمیلی ایران و عراق تا پایان جنگ یعنی سال ۱۳۶۷ به مدت ده سال ادامه داشته و تعداد جهانگردان کمتر از ۱۰۰ هزار نفر بود. پس از پایان جنگ و شروع دوران سازندگی و بازسازی مناطق جنگ زده، جهانگردی کشور ایران افزایش یافت. در سال ۱۳۷۳ تعداد جهانگردان به ۳۵۰ هزار نفر رسید. یعنی ۲۳ سال طول کشید تا تعداد جهانگردان وارد شده به کشور به اندازه سال ۱۳۵۰ ارتقاء یافت و درآمد حاصل از آن بیش از ۷ میلیارد ریال برآورد گردید (موسوی نصر، ۱۳۸۸).

با توجه به توجه روزافزون به صنعت گردشگری در ایران و نقش مهم امنیت در این صنعت و به خصوص صنعت گردشگری ورزشی، و این که کشور ایران همه ساله میزبان برگزاری رویدادهای بین‌المللی ورزشی گوناگون می‌باشد، لزوم توجه به برقراری امنیت گردشگران ورزشی و نشان دادن چهره واقعی ایران در زمینه امنیت در حوزه گردشگری ورزشی، بیش از پیش احساس شده است. تحقیق حاضر نیز با این رویکرد و با هدف مطالعه ابعاد مختلف امنیت در گردشگری ورزشی ایران صورت گرفت. هدف این پژوهش بررسی عوامل متعددی همچون میزان رضایت گردشگران ورزشی از میزان امنیت موجود در ایران، عوامل محل امنیت از دیدگاه گردشگران ورزشی قبل و بعد از سفر به ایران و اقدامات لازم جهت ارتقاء امنیت در گردشگری ورزشی ایران از دیدگاه گردشگران ورزشی بوده است.

روش شناسی تحقیق

روش تحقیق حاضر از لحاظ هدف از نوع کاربردی و از لحاظ روش و استراتژی از نوع تحقیقات توصیفی - پیمایشی است. اطلاعات اولیه این تحقیق به صورت میدانی و به وسیله پرسشنامه جمع‌آوری شد.

پرسشنامه مورد استفاده در این تحقیق پرسشنامه محقق ساخته بود که روائی آن از

طریق متخصصان مورد تایید قرار گرفت. برای تعیین پایایی، پرسشنامه بین ۲۵ نفر از گردشگران ورزشی خارجی توزیع شد که پایایی پرسشنامه از طریق α کرونباخ ($\alpha = 0/84$) بدست آمد که نشان دهنده پایایی بالای پرسشنامه بود. این پرسشنامه عوامل متعددی همچون میزان رضایت گردشگران ورزشی از میزان امنیت موجود در ایران، عوامل مخل امنیت از دیدگاه گردشگران ورزشی قبل و بعد از سفر به ایران، نقش پلیس گردشگری در تأمین و توسعه گردشگری در ایران، نقش رسانه‌ها در به تصویر کشیدن امنیت در ایران، اقدامات لازم جهت ارتقاء امنیت در گردشگری ورزشی ایران از دیدگاه گردشگران ورزشی را مورد بررسی قرار داد. این پرسشنامه شامل ۱۵ سوال اصلی بود.

جامعه و نمونه تحقیق و تجزیه و تحلیل داده‌ها

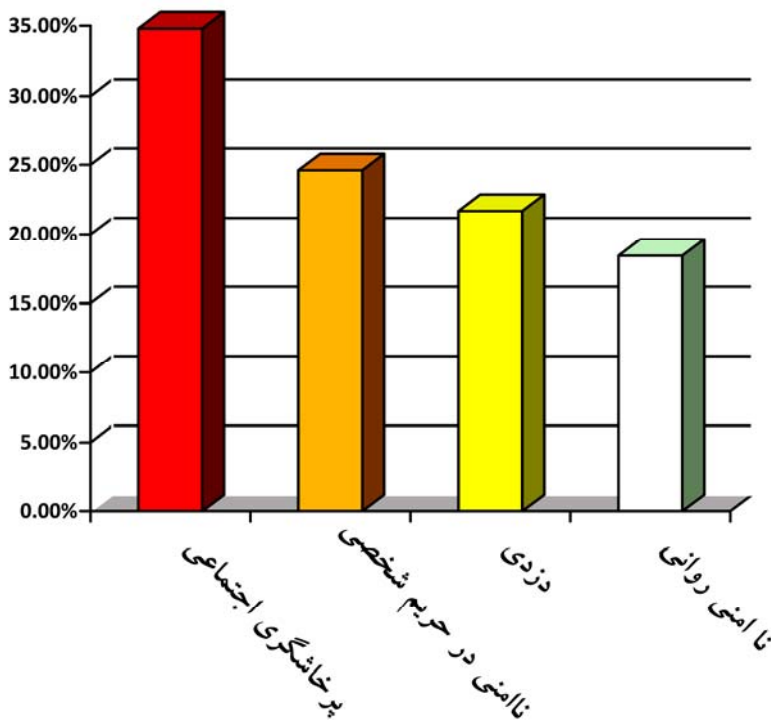
جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه گردشگران ورزشی که در مسابقات بین‌المللی ورزشی دهه مبارکه فجر سال ۱۳۸۸ اعم از ورزشکاران، مربیان، سرپرستان، پزشکان، خبرنگاران و هیئت‌های همراه می‌باشد. بنابر انصراف برخی از کشورها از حضور و قطعی نبودن تعداد دقیق گردشگران ورزشی، روش نمونه‌گیری به صورت کل شمار بود. بدین ترتیب پرسشنامه در میان کل گردشگران ورزشی توزیع و جمع‌آوری شد. تعداد کل نمونه آماری تحقیق ۴۲۰ نفر تعیین گردید. برای تحلیل داده‌ها در بخش آمار توصیفی فراوانی، انحراف استاندارد، فراوانی تجمعی، درصد فراوانی تراکمی، میانگین و نما استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها از طریق نرم افزار SPSS 16 صورت گرفت.

نتایج و یافته‌های تحقیق

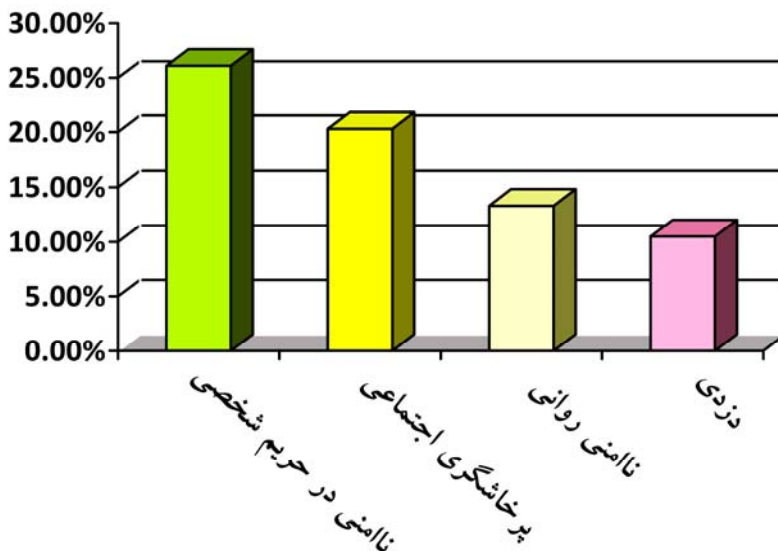
نتایج به دست آمده از تحقیق نشان داد مهم‌ترین مواردی که گردشگران ورزشی قبل از سفر خود به ایران در مورد آن‌ها احساس ناامنی می‌کردند عبارت بودند از: پرخاشگری اجتماعی (۳۴.۸٪)، احساس ناامنی در حریم شخصی (۲۴.۶٪)، دزدی (۲۱.۷٪). ۳۴.۸٪ از گردشگران ورزشی اعلام کردند که قبل از سفر به ایران

در مورد مساله امنیت احساس نگرانی نمی کردند.

مهم ترین مواردی که گردشگران ورزشی در طول حضور خود در ایران از آن احساس ناامنی کردند عبارت بودند از: ناامنی در حریم شخصی (۲۶.۱٪)، پرخاشگری اجتماعی (۲۰.۳٪)، و احساس ناامنی روانی (۱۰.۳٪). در مورد عوامل محل امنیت نظیر خشونت و زد و خورد، قتل، هتک ناموس، و تروریسم هیچگونه ناامنی از طرف گردشگران ورزشی احساس نشد. در حالی که ۵۳.۶٪ از گردشگران ورزشی هیچگونه عامل محلی امنیتی را در طول حضورشان در ایران مشاهده نکردند.

نمودار ۱. احساس ناامنی گردشگران ورزشی خارجی قبل از سفر خود به ایران

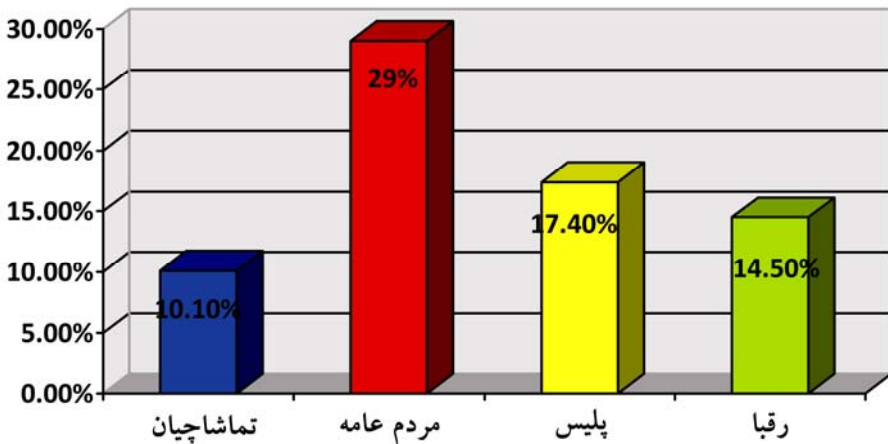

نمودار ۲. احساس ناامنی گردشگران ورزشی خارجی در حین اقامت خود در ایران

نتایج تحقیق نشان داد که به ۶۲.۳٪ از گردشگران ورزشی قبل از سفر به ایران در مورد مساله امنیت در ایران هشدار داده شده بود. از میان رسانه‌ها و مجاری ارتباطی که به گردشگران ورزشی در مورد مساله امنیت در ایران هشدار داده شده بود تلویزیون با ۳۳.۳٪، اینترنت با ۲۳.۲٪، خانواده و آشنایان با ۳۰.۴٪، و افرادی که قبلاً از ایران دیدن کرده اند با ۲۱.۷ درصد بیشترین نقش را داشته‌اند.

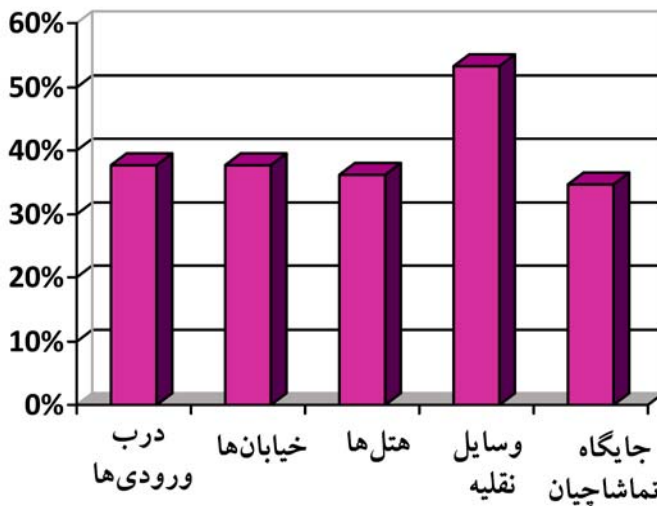
همچنین نتایج تحقیق نشان داد که میزان احساس امنیت گردشگران از وضعیت امنیت در ایران به ترتیب زیر بود: بسیار کم با ۰.۰٪، کم با ۸.۱٪، متوسط با ۳۴.۸٪، بالا با ۳۱.۹٪، بسیار بالا با ۲۴.۶٪.

در مورد افرادی که گردشگران ورزشی از طرف آن‌ها احساس ناامنی می‌کردند تماشاچیان با ۱۰.۱٪، مردم عامه با ۲۹.۰٪، پلیس با ۱۷.۴٪، رقبا با ۱۴.۵٪ بیش‌ترین نقش را داشتند. در مورد اماکنی که افراد در آن‌ها احساس ناامنی می‌کردند نتایج تحقیق نشان داد که ورودی‌ها با ۲۴.۶٪، خیابان‌های شهر با ۳۰.۴٪، هتل‌ها با ۲۳.۲٪، و وسایل نقلیه با ۲۱.۷٪ بیش‌ترین درصد را به خود اختصاص دادند.

نمودار ۳. درصد و عوامل احساس ناامنی گردشگران ورزشی خارجی

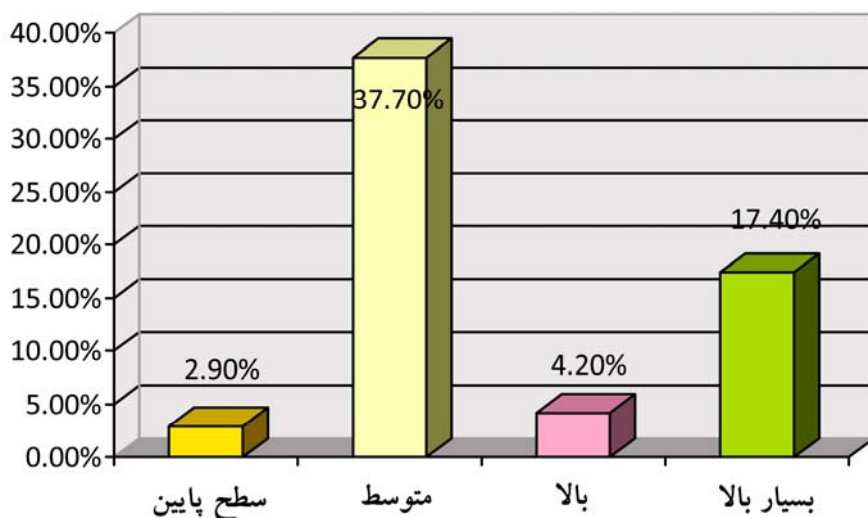
میزان احساس ناامنی از طرف گردشگران ورزشی در اماکنی که افراد در آنها احساس ناامنی می کردند به ترتیب زیر بود: در ورودی‌ها گزینه متوسط با ۳۷.۷٪، در خیابان‌های شهر گزینه متوسط با ۳۷.۷٪، در هتل‌ها گزینه متوسط با ۳۶.۲٪، در وسایل نقلیه گزینه بالا با ۵۳.۶٪، و در جایگاه تماشاچیان گزینه بالا با ۳۴.۷٪.

نمودار ۴. احساس ناامنی گزارش شده از طرف گردشگران ورزشی در اماکن ورزشی

در مورد راهکارهای بکار گرفته شده برای افزایش امنیت، ۶۰.۹٪ از گردشگران ورزشی اعلام کردند در سطح بسیار پایین از پلیس ویژه گردشگری استفاده شد. ۴۷.۸٪ اعلام کردند که در سطح بسیار پایین از لباس ویژه پلیس گردشگری استفاده شد. ۳۱.۹٪ اعلام کردند که در سطح کم از نیروی امنیتی کافی استفاده شده است. ۳۷.۷٪ اعلام کردند که نیروهای امنیتی در سطح پایین به زبانهای بین‌المللی مسلط بودند. ۳۶.۲٪ اعلام کردند که در سطح بسیار پایین از ابزار و وسائل برقراری امنیت استفاده شده است. ۳۳.۳٪ اعلام کردند که فرهنگ گسترش امنیت گردشگران ورزشی در میان مردم در سطح متوسط بود. ۳۰.۴ درصد اعلام کردند که آزاد گذاشتن گردشگران ورزشی در حد متوسط بود. ۳۷.۷ درصد از گردشگران ورزشی اعلام کردند در سطح بالا گردشگران ورزشی با فرهنگ مردم ایران آشنایی پیدا کرده اند.

میزان رضایت گردشگران ورزشی از وضعیت امنیت در ایران نشان داد که ۲.۹٪ در سطح پایین، ۳۷.۷٪ در سطح متوسط، ۴۲.۲٪ در سطح بالا، و ۱۷.۴٪ در سطح بسیار بالا از وضعیت امنیت عمومی ایران رضایت داشتند.

نمودار ۵. میزان رضایت گردشگران ورزشی خارجی از وضعیت امنیت

نتایج تحقیق نشان داد که ۱.۴٪ در سطح بسیار کم، ۲۴.۶٪ در سطح متوسط، ۴۲.۰٪ در سطح بالا، و ۳۱.۹ درصد در سطح بسیار بالا علاقه مند به حضور مجدد در ایران به عنوان گردشگر ورزشی بودند.

همچنین نتایج تحقیق نشان داد ۲۷.۵٪ از گردشگران ورزشی در سطح بسیار پایین، ۳۱.۹٪ در سطح پایین، ۲۶.۱٪ در سطح متوسط، ۴.۳٪ در سطح بالا، و ۱۰.۱٪ در سطح بسیار بالا، ناامنی در ایران را به عنوان یک عامل تاثیرگذار جهت حضور مجدد در ایران اعلام کردند.

بحث و نتیجه گیری

بر اساس برنامه چهارم توسعه، کشور ایران باید تا پایان سال ۱۳۸۸ سالانه میزبان حداقل ۵ میلیون گردشگر باشد، رقمی که باید تا پایان سال ۱۴۱۰ به رقمی معادل ۲۰ میلیون نفر در سال برسد و در این میان نمی توان از سهم و جایگاه ورزش و برگزاری تورنمنت های ورزشی به سادگی گذشت. تاکید بر ورزش های بومی می تواند یکی از مزیت های ایران برای توسعه جهانگردی ورزشی خود محسوب شود چنانچه امروزه تلاش مسئولان و برنامه ریزان ورزشی دنیا نیز بر تخصصی تر کردن رشته ها و بومی سازی آنهاست. ایران نیز به دلیل داشتن ورزش های مختلف بومی و سابقه متمادی در این ورزش ها می تواند با معرفی این ورزش ها برای ورود به المپیک زمینه توسعه جهانگردی ورزشی خود را فراهم آورد. هر چه ضریب امنیتی در یک محل از میزان بالاتری برخوردار باشد، جهانگردان ورزشی بیشتری تمایل به سفر به آن مکان را دارند. دستبرد، دزدی، سرقت مسلحانه، تجاوز، قتل، دزدی هنری و آدم ربایی از بنیادی ترین مفاهیمی هستند که به امنیت یک جهانگرد مربوط می شود. نباید این نکته را فراموش کرد که جهانگردان ورزشی و غیر ورزشی زمانی که به کشورشان باز می گردند، سفیران و مبلغانی برای کشور ما محسوب می شوند، بنابراین با توجه به نفعی که توریسم برای کشور به دنبال دارد باید با فرهنگ سازی امنیت جهانگرد را افزایش داد. بدین منظور می توان با ایجاد تشکیلاتی به عنوان امنیت توریست در کشور، ضریب امنیت جهانگردان را افزایش دهد.

نتایج کلی تحقیق نشان داد که گردشگران ورزشی قبل از سفر به ایران در مورد عوامل محل امنیت نظیر دزدی، ناامنی در حریم شخصی و پرخاشگری اجتماعی احساس ناامنی می‌کردند اما پس از حضور در ایران این احساس ناامنی به میزان قابل توجهی کاهش پیدا کرد. عدم احساس امنیت قبل از حضور در ایران در نتیجه تاثیر رسانه‌ها و مجاری ارتباطی مانند تلویزیون، اینترنت، خانواده و آشنایان بود. بیش‌تر گردشگران ورزشی احساس امنیت را در سطح متوسط بیان داشتند. اما رضایت آن‌ها از امنیت، در سطح بالایی بود. استفاده از پلیس ویژه جهانگردان به خصوص جهانگردان ورزشی که به زبان انگلیسی مسلط بوده و باید دارای لباس ویژه باشند، در افزایش اعتماد جهانگردان ورزشی خارجی کمک نماید.

منابع و مأخذ

۱. اصفهانی، نوشین (۱۳۸۷)، "تحلیل عوامل موثر بر جهانگردی ورزشی ایران و ارائه مدل برنامه ریزی استراتژیک"، رساله دکتری در رشته مدیریت ورزشی، دانشگاه تهران.
۲. خسروی، عزت الله، ۱۳۸۸، امنیت، مهم ترین مولفه در جذب توریست، ویژه نامه اولین همایش ملی امنیت و توسعه پایدار گردشگری، اصفهان، ص ص ۷۳-۷۸.
۳. موسوی نصر، سعید، ۱۳۸۸، امنیت و ابعاد دموکراسی و رابطه آن با توسعه گردشگری، ویژه نامه اولین همایش ملی امنیت و توسعه پایدار گردشگری، اصفهان، ص ص ۳۳-۵۲.
4. Cooper C., Fletcher, J., Gilbert, D., & Wanhill, S. et al. (1998). *Tourism principles & practice* (2nd Ed.). longman Publishing.
5. Gibson, H.J. (2005) *the wide world of sport tourism*. Parks & Recreation, Vol. 33 Issue 9, 108, 7p, 11C.....
6. Hinch, T, Higham, J. (2003). *Sport tourism development*. Channel view Publication. Uk.
7. Klaus deAlbuquerque (the college of Charleston, USA) & Jerome McElroy (Aint Mary's College, USA). 2005. *Tourism and Terrorism*. Journal of Conflict Resolution. SAGE.
8. Olsen, M.D., & Cassee, E. (1996). *Into the New Millennium-White*.
9. Simon Hudson, PhD, 2003, *Sport and Adventure Tourism*.
10. Sonmez, S.F. (1998) *Tourism, Terrorism, and political instability*. Annals of Tourism decisions. Annals of Tourism research, 25 (2), 416-456.
11. Tarlow, P.E. (2006). *Terrorism and tourism*. In J. Wilks, D. Pendergast, P. Leggat (eds.), *Tourism in turbulent times: towards safe experiences for visitors TICHAAWA*,
12. Tembi Maloney. 2009. *Visitors Perceptions of Crime and its Projected Impact on the 2010 FIFA World Cup: A Case Study of Cape Town*. Walter Sisulu University for Technology and Science, East London, South Africa.